

Klein maar fijn: staartblauwtje nieuwe standvlinder

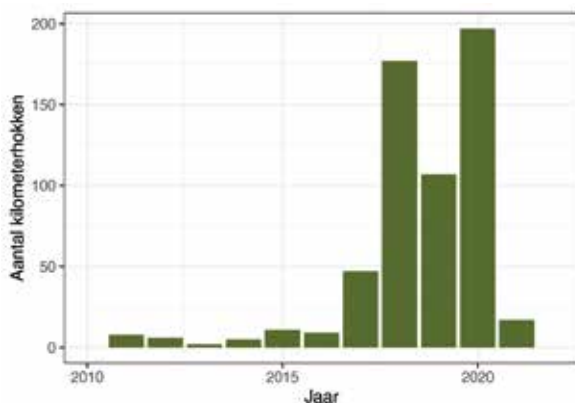
Al is het staartblauwtje een van onze kleinste vlinders, hij blijkt verrassend mobiel en heeft inmiddels vaste voet aan de grond gekregen in Nederland.

Tot tien jaar geleden stond het staartblauwtje te boek als een dwaalgast die minstens tienmaal verspreid over het land was waargenomen, met de laatste vondst in 1933 (Bos et al., 2006). Maar de jaren daarvoor was dit kleine vlindertje al aan een opmerkelijke opmars richting het noorden bezig geweest. Op 15 augustus 2011 was het dan zover en werd voor het eerst in 78 jaar weer een staartblauwtje in Nederland bij Maastricht gevonden. Al snel volgden meer meldingen, maar de jaren daarna bleef het aantal laag (figuur 1). 2017 en zeker het warme jaar 2018 zorgden voor een forse toename in de verspreiding, en uiteindelijk werd zelfs Groningen bereikt (figuur 2). Limburg, en dan met name nog Zuid- en Midden-Limburg, blijft vooralsnog de kern van het verspreidingsgebied. Alleen in Oost-Brabant en Zuid-Gelderland zijn nog plekken met waarnemingen uit meerdere jaren, in de rest van het land gaat het altijd om losse waarnemingen.

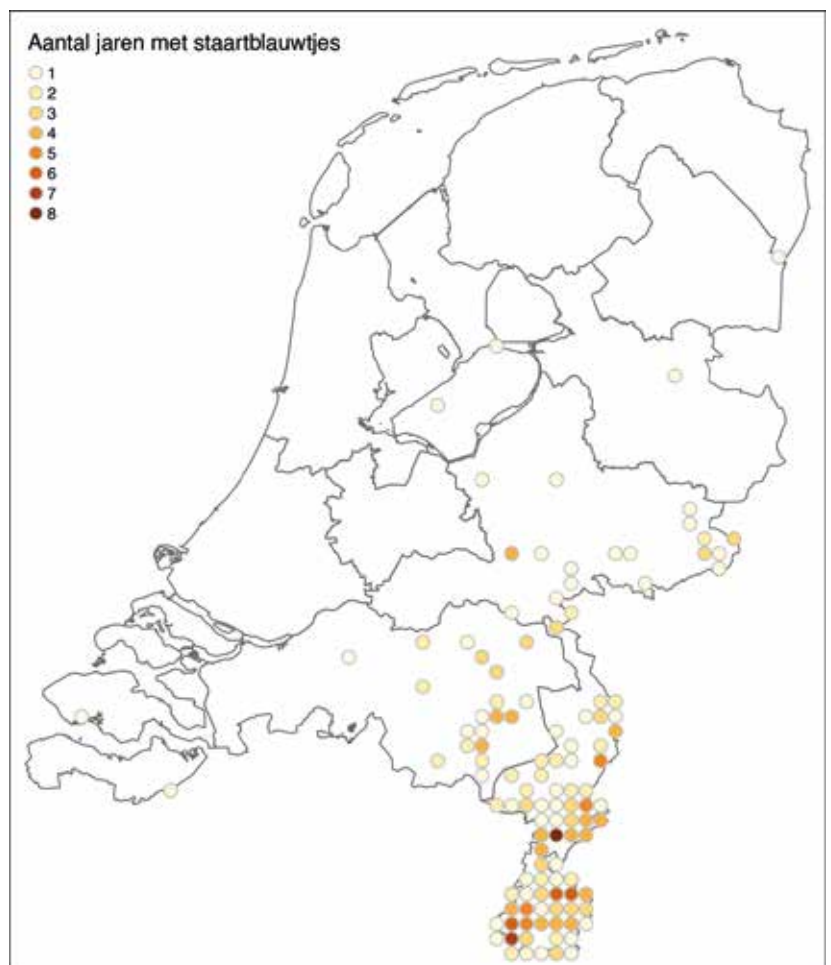
Het staartblauwtje voelt zich op veel plekken thuis, zolang er maar veel (bij voorkeur rode) klaver groeit. Dat is daarmee dus niet in de klassieke natuurgebieden, die vaak vrij schrale vegetaties hebben. Juist op

de wat rijkere plekken, als natuurontwikkelingsgebieden, maar ook bouwlocaties in de stad, of de rand van natuurgebieden, kan het staartblauwtje gevonden worden. Ook klaverakkers hebben zijn aandacht. Eigenlijk lijken alle plekken met veel rode klaver, die niet te intensief beheerd worden, geschikt.

Tekst en foto's:
Chris van Swaay
De Vlinderstichting

Figuur 1. Aantal kilometerhokken met waarnemingen van het staartblauwtje in Nederland vanaf de vestiging in 2011. Voor 2021 betreft het alleen waarnemingen tot en met juli.

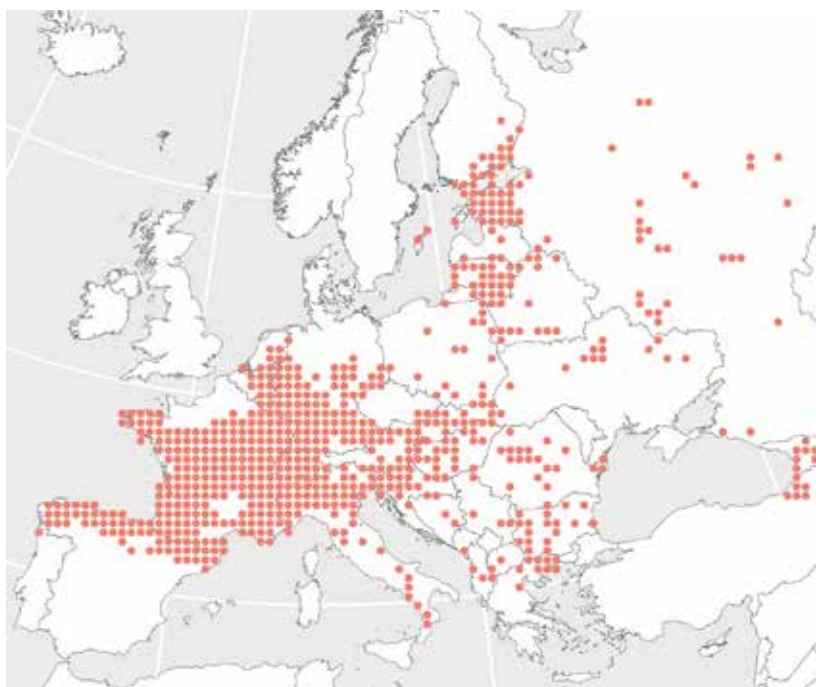

Figuur 2. Aantal jaren met waarnemingen van het staartblauwtje sinds 2011 per atlasblok van 5x5 km.

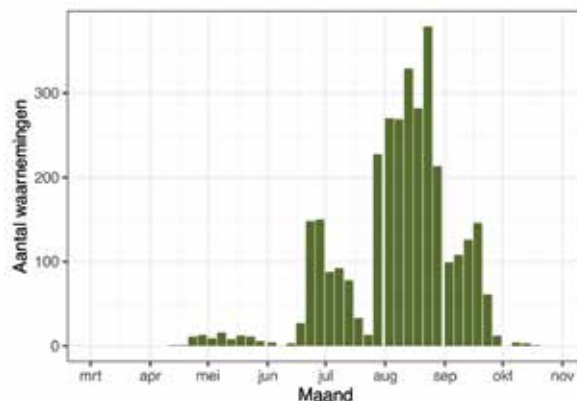

Staubblauwtjes.

Deze uitbreiding heeft niet alleen bij ons plaatsgevonden, maar ook in de ons omringende landen (figuur 3). Verder was het staartblauwtje al bekend uit grote delen van het continent, waarbij het goed is te bedenken dat er in Oost-Europa veel minder waarnemers zijn dan in onze streken. Hoewel het staartblauwtje van warmte houdt, wil het het ook weer niet té heet hebben. Zo komt het in de echt hete en droge delen van het Iberisch schiereiland niet meer voor, en in Italië en de zuidelijke Balkan vooral in de bergen.

Figuur 3. Verspreiding van het staartblauwtje tussen 2011 en 2020 in Europa in hokken van 50x50 km. Deze kaart is gebaseerd op data uit gbif.org, iNaturalist.org, observation.org en de NDFF.

Figuur 4. Vliegtijd van het staartblauwtje weergegeven via het aantal waarnemingen per periode van 5 dagen in Europa in hokken van 50x50 km. Deze kaart is gebaseerd op data uit gbif.org, iNaturalist.org, observation.org en de NDFF.

Het staartblauwtje heeft bij ons vier, heel soms vijf generaties (figuur 4):

1. Van midden april tot begin juni een kleine eerste generatie.
2. Van midden juni tot ongeveer 25 juli de tweede generatie, al duidelijk groter dan de eerste.
3. Van 25 juli tot eind augustus de derde generatie, verreweg de meest talrijke.
4. In de maand september de vierde generatie, meestal ruwweg even groot als de tweede.
5. In oktober in heel warme jaren een heel kleine vijfde generatie.

Na in 1992 het boswitje, en in 2009 het kaasjeskruidkoppje, werd het staartblauwtje in 2011 de 74e dagvlindersoort die zich minstens tien jaar zelfstandig in Nederland kon voortplanten, het criterium voor een standvlinder. Weer een teken dat de klimaatopwarming ook nieuwe soorten naar ons land brengt. Op termijn valt te verwachten dat scheefbloemwitje en braamparemoervlinder zullen volgen.

